

MARKOWSKI

ZWIĄZEK
POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO
WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

Eugeniusz
MARKOWSKI

MALARSTWO

1972
WARSZAWA, ZACHĘTA
PLAC MAŁACHOWSKIEGO 3

Eugeniusz MARKOWSKI, Warszawa

Ur. 8 listopada 1912 r. w Warszawie. Studia: Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, ukończone w 1938 r.

Twórczość w zakresie malarstwa i scenografii.

W latach 1945—1956 wyłącza się niemal całkowicie z życia artystycznego — pracuje najpierw jako dziennikarz przedstawiciel Pol-Pressu następnie PAP-u. Od 1948 r. w służbie dyplomatycznej we Włoszech i Kanadzie. Do kraju wraca w końcu 1955 r. i stopniowo powraca do pracy artystycznej. Profesor ASP w Warszawie.

Udział w wystawach:

1948 Quadriennale, Rzym

1961 Wystawa satyry (z cyklu Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL), Warszawa Zachęta

1962 Wystawa książki i ilustracji (z cyklu Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL), Warszawa Zachęta

Wystawa scenografii (z cyklu Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL), Warszawa PKiN

Wystawa polskiego malarstwa współczesnego, Essen Museum Folkwang

Metafory, Sopot BWA, Warszawa Zachęta

1962/63 Wystawa indywidualna, Warszawa Zachęta, Poznań BWA, Wrocław BWA, Kraków TPSP, Sopot BWA, Szczecin BWA, Toruń BWA, Katowice BWA (1963)

1962/64 Wystawa satyry polskiej, Moskwa Państwowe Muzeum im. Puszkina (1962), Pekin (1963), Phenian (1963), Hanoi (1963), Berlin NRD Międzynarodowy Ośrodek Wystawowy (1963/64)

1963 VII Biennale sztuki, Sao Paulo Park Ibirapuera

1964 II Festiwal polskiego malarstwa współczesnego, Szczecin Zamek Książąt Pomorskich — honorowe wyróżnienie ZPAP

Wystawa indywidualna, Rio de Janeiro Museu de Arte Moderna

1964/65 Wystawa polskiej ilustracji książkowej, Moskwa Państwowe Muzeum im. Puszkina (1964), Ryga Państwowe Muzeum Sztuki (1964), Berlin NRD Neue Berliner Galerie (1965), Lipsk (1965)

Profile IV. Polska sztuka dzisiaj, Bochum Städtische Kunstgalerie (1964), Kassel Kulturhaus (1965)

- 1965 Wystawa indywidualna, Padwa Galleria Chiocciola
I Światowa wystawa malarstwa nieabstrakcyjnego, Tokio Galeria Kinokuniya, Kioto
Porównania, Sopot BWA
Wystawa 37 polskich malarzy współczesnych, Tel Awiw Pawilon Heleny Rubinstein
Wystawa malarstwa w XX-lecie PRL, Warszawa Zachęta
- 1965/66 Wystawa polskiego malarstwa współczesnego, Kair Klub Inżynierów (1965), Damaszek Muzeum Narodowe (1966)
- 1965/67 Wystawa polskiej sztuki współczesnej, Buenos Aires Centro di Artes Visuales del Instituto „Torcuato di Tela” (1965) Montevideo Salon de Bellas Artes (1965/66), m. Meksyk Museo de Arte Moderno Bosque de Chapultepec (1966), Guadalajara Las Gallerias: Gerardo Suarez, Doctor Atl, José Clemente Orozco, Diego Rivera (1966), Morelia Museo Michoacano (1966), Hawana Palacio de Bellas Artes (1967), Santiago de Cuba (1967)
Wystawa współczesnego malarstwa polskiego, Moskwa Państwowe Muzeum im Puszkina (1965/66), Bukareszt Sala Dalles (1966), Berlin NRD Neue Berliner Galerie (1966/67), Sofia Galeria Sztuki Współczesnej Muzeum Narodowego (1967)
Wystawa 17 malarzy polskich, Nowy Jork D'Arcy Galleries (1965) następnie objazdowa po miastach USA (1966, 1967)
- 1966 Wystawa współczesnego malarstwa polskiego i sztuki ludowej, Filadelfia Ośrodek Obywatelski
Situation 66. Wystawa europejskiej sztuki realistycznej, Augsburg Ratusz
100 malarzy polskich, Sztokholm Sveagalleriet
- 1967 Wystawa współczesnego malarstwa polskiego, Praga sale Uluv, Belgrad Muzeum Sztuki Współczesnej następnie Zagrzeb i Lublana
Porównania II, Sopot BWA
Wystawa współczesnej sztuki polskiej, La Chaux-de-Fonds Muzeum
Wystawa współczesnego malarstwa polskiego, Nancy Muzeum Sztuk Pięknych
Wystawa współczesnego malarstwa polskiego Bergen Kunstvorenning, Stavanger Kunstvorenning, Helsinki Galeria Sztuki Taidehali, Kopenhaga Charlottenborg, Aalborg hall Seminarium Nauczycielskiego
Wystawa polskiej ilustracji książkowej i plakatu, Londyn Reed Hause, Le Locle Muzeum
Wystawa indywidualna, Warszawa Zachęta, Gdańsk Dwór Artusa, Poznań BWA, Wrocław BWA, Lublin BWA, Kraków BWA, Białystok Teatr im A. Węgierki (1967/68)
- 1968 Wystawa indywidualna, Praga
II Festiwal sztuk pięknych, Warszawa Zachęta — wyróżnienie
I Triennale sztuki współczesnej, Delhi Akademia Sztuk Pięknych
Zbiorowa wystawa projektów scenograficznych, La Rochelle, Amiens, Saint Denis Théâtre Gerard Philipe
18 współczesnych malarzy warszawskich, Bukareszt Galeria Sztuki

- Wystawa polskiej sztuki współczesnej ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie, Teheran Muzeum Iran Bastan
Wystawa współczesnego malarstwa polskiego 1917—1967, Kilonia Kunthalle
Wystawa 6 malarzy polskich, Londyn Royal College of Art Galleries
- 1969 Wystawa indywidualna, Szczecin Zamek
Wystawa i sympozjum „Złotego Grona”, Zielona Góra BWA — medal III stopnia
Porównania III, Sopot BWA
- 1969/70 Wystawa polskiej scenografii, Moskwa Dom Pracowników Sztuki (1969), Leningrad (1970)
Wystawa polskiej sztuki współczesnej, Edynburg Scottish National Gallery of Modern Art (1969), Manchester Whitworth Art Gallery (1969), Blackburn Museum and Art Gallery (1969), Southport Atkinson Art Gallery (1969), Bolton Museum and Art Gallery (1969/70), Lancaster Museum and Art Gallery (1970), Oldham Art Gallery (1970)
- 1970 1000 lat sztuki polskiej, Londyn Royal Academy of Arts, Lancaster City Museum, Oldham Art Gallery
III Festiwal sztuk pięknych, Warszawa Zachęta — wyróżnienie za całokształt prac
Malarstwo w Polsce Ludowej, Warszawa Muzeum Narodowe
Kontrasty, kontynuacje i poszukiwania, Warszawa MDM
- 1971 25 lat malarstwa polskiego, Poznań Muzeum Narodowe
Salon Jesienny, Paryż Grand Palais

Prace w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Sztuki w Łodzi, Museu de Arte Moderna w Sao Paulo, Muzeum Narodowego w Pradze oraz w zbiorach prywatnych w kraju, we Włoszech i Danii.

Z postaci, zaludniających te niezwykle obrazy, zdejmuję szaty; wraz z ubiorem giną wszelkie konwenanse i pozory. Podejmując próbę „ujarzmienia bestii” dąży do pokazania jej niczym nie osłoniętych kształtów. Podobnie przedstawia istoty będące przedmiotem napaści. Owa nagość, nieodłączny atrybut obrazów Eugeniusza Markowskiego zawiera więc w sobie znacznie głębsze treści niż czysto malarskie pojęcie indywidualnego stylu.

Obrazy te, jak średniowieczne egzorcyzmy, służą do zaklinania demonów. Ale sabaty czarownic nie odbywają się dziś na odludnych uroczyskach; występki nie jest odizolowany od świata bramą piekieł. Złych mocy szukać należy wszędzie. Tak też postępuje Markowski w swej sztuce demaskatorskiej, przybierającej formę współczesnego moralitetu.

Literacki komentarz dotyczący zewnętrznej, przedmiotowej warstwy obrazu, mówi tylko część prawdy o artyście. Poza zasięgiem rozważań pozostaje wówczas ta głębiej ukryta, emocjonalna strona dzieła sztuki. W wypadku Markowskiego formy konkretne posiadają swą wymowę aluzyjną i metaforyczną; treści znaczeniowe odwołują się do uczucia; zatarta zostaje granica między światem rzeczywistym a krainą wyobraźni.

Rozbudowana szeroko sfera znaczeniowa obrazu — której poświęciłem tyle uwagi — wynika u Markowskiego z czysto artystycznych założeń. Tworzy prace surowe. Zapelnia je nagimi postaciami ludzi i zwierząt. Poszczególne elementy — wyraźnie modelowane, a niekiedy nawet zamknięte konturem — są z sobą w ciągłym konflikcie. Cała powierzchnia płótna wykorzystana zostaje do maksimum. Brak miejsc spokojnych, traktowanych neutralnie, brak pustej przestrzeni. Każdy fragment obrazu nieustannie atakuje widza.

Artysta często posługuje się kompozycją spiętrzonych form. Ustawia je w cyrkowe piramidy. Akcentuje wysiłek larwowatych istot, walczących o dogodne miejsce w tym kłębowisku ciał. Pokazuje groteskowe postacie w nieustannym ruchu, w napięciu wynikającym z fizycznego wysiłku.

Ślady widoczne po wcieraniu farby w płótno, po skrobaniu i gładzeniu niektórych partii, pozwalają śledzić dokładnie procesy towarzyszące narodzinom obrazu. Technika ta, stosowana w pracach wcześniejszych (do roku 1969), stwarza niekiedy złudzenie malarstwa ściennego, a ściślej mówiąc starych fresków wydobytych na światło dzienne po usunięciu zakrywających je warstw tynku.

Niewidoczne w obrazach słońce zalewa ziemię potokami gorąca, wypala roślinność, tworzy pustynne tło. Tak rodzi się specyficzna biel, rozprazona, powstała z kurzu i suchego piasku.

W pracach ostatniego okresu halucynacyjne zjawy nabierają rumieńców życia dzięki silnie eksplodującym barwom. W szokujących zestawieniach kolorystycznych tkwi ekspresyjna dynamika.

Markowski porusza się świadomie w ograniczonym kręgu motywów. Aktorzy jego spektaklu posiadają podobne rysy, czasem nawet zbliżone gesty. Zmieniają się tylko sytuacje, wzmagają się lub słabnie napięcie. Dramat przeradza się w groteskę, by w kolejnym obrazie znów ukazać widzowi szokujące kontrasty form, postaci, kolorów. Czasem odnieść można wrażenie iż artysta eksploatuje te same biblijne przypowieści, ludowe porzekadła, dosadne i rubaszne sentencje — odnajdując w nich stale nowe treści, które z kolei stają się powodem nowych malarskich poszukiwań. Na tym polega ciągłość całej drogi twórczej Markowskiego oraz różnorodność jej poszczególnych etapów.

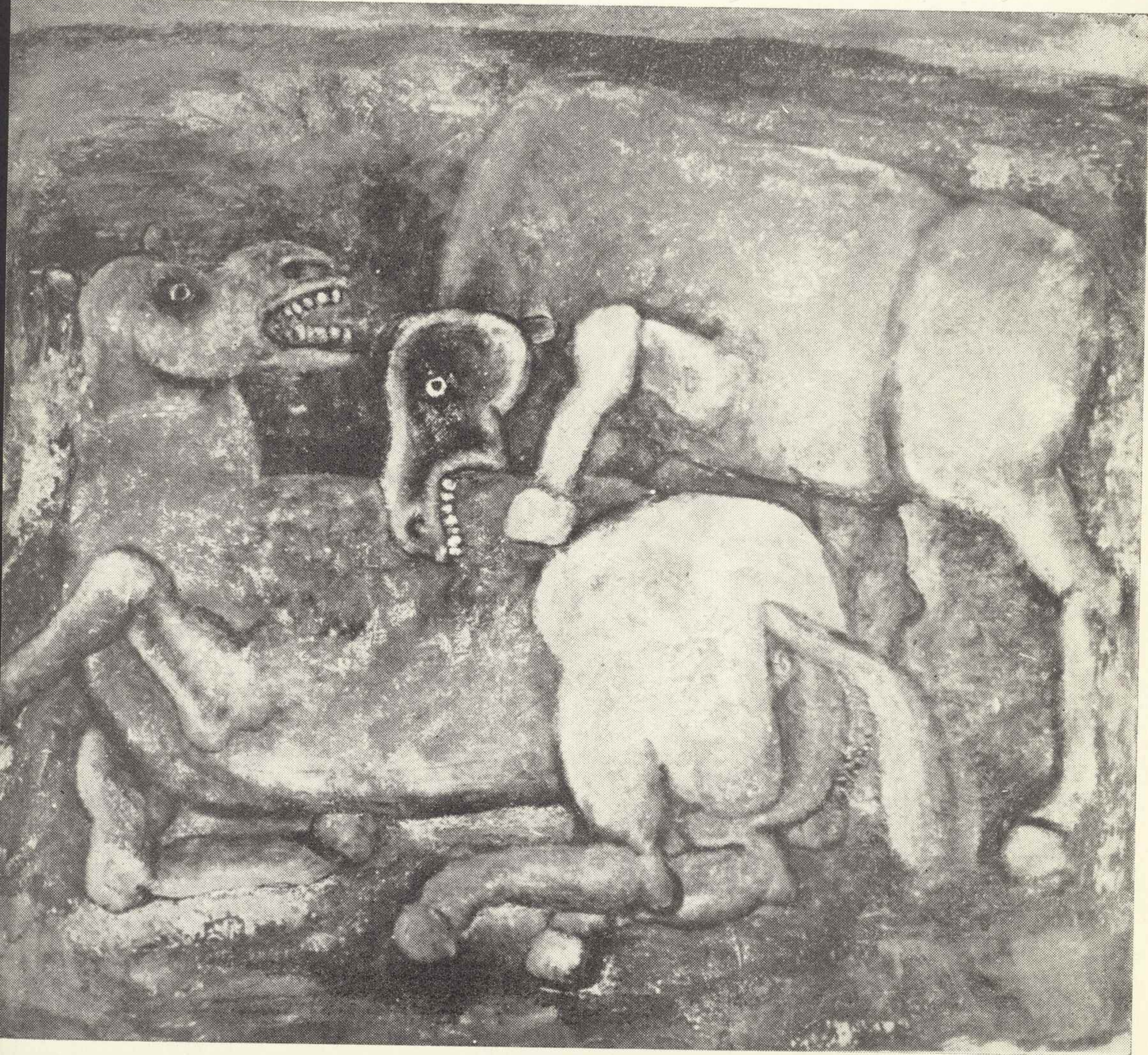
Aleksander Wojciechowski

Cyrk 5

Ewa i Adam

Konie

Konie — 2

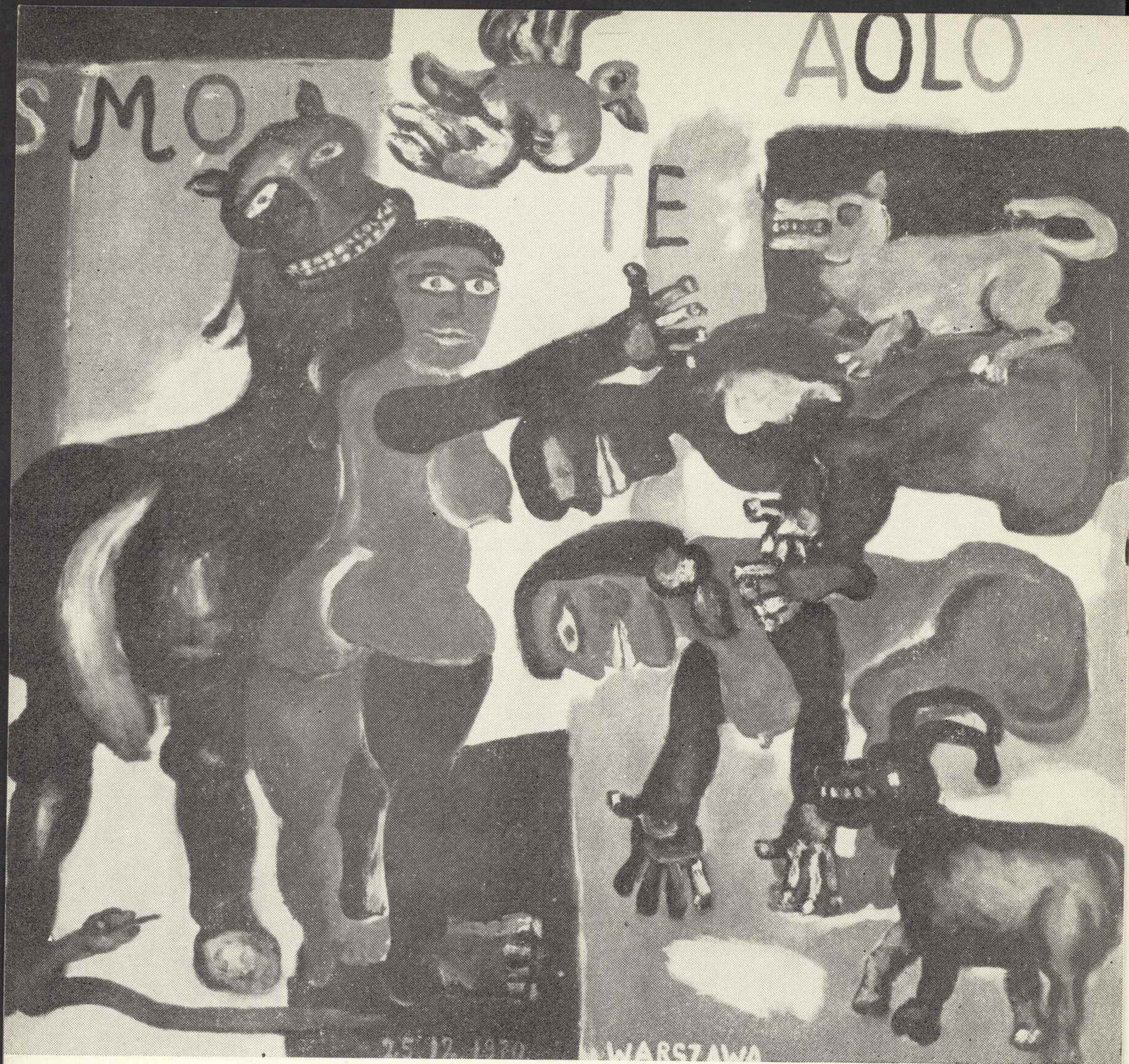

Spotkanie z bykiem

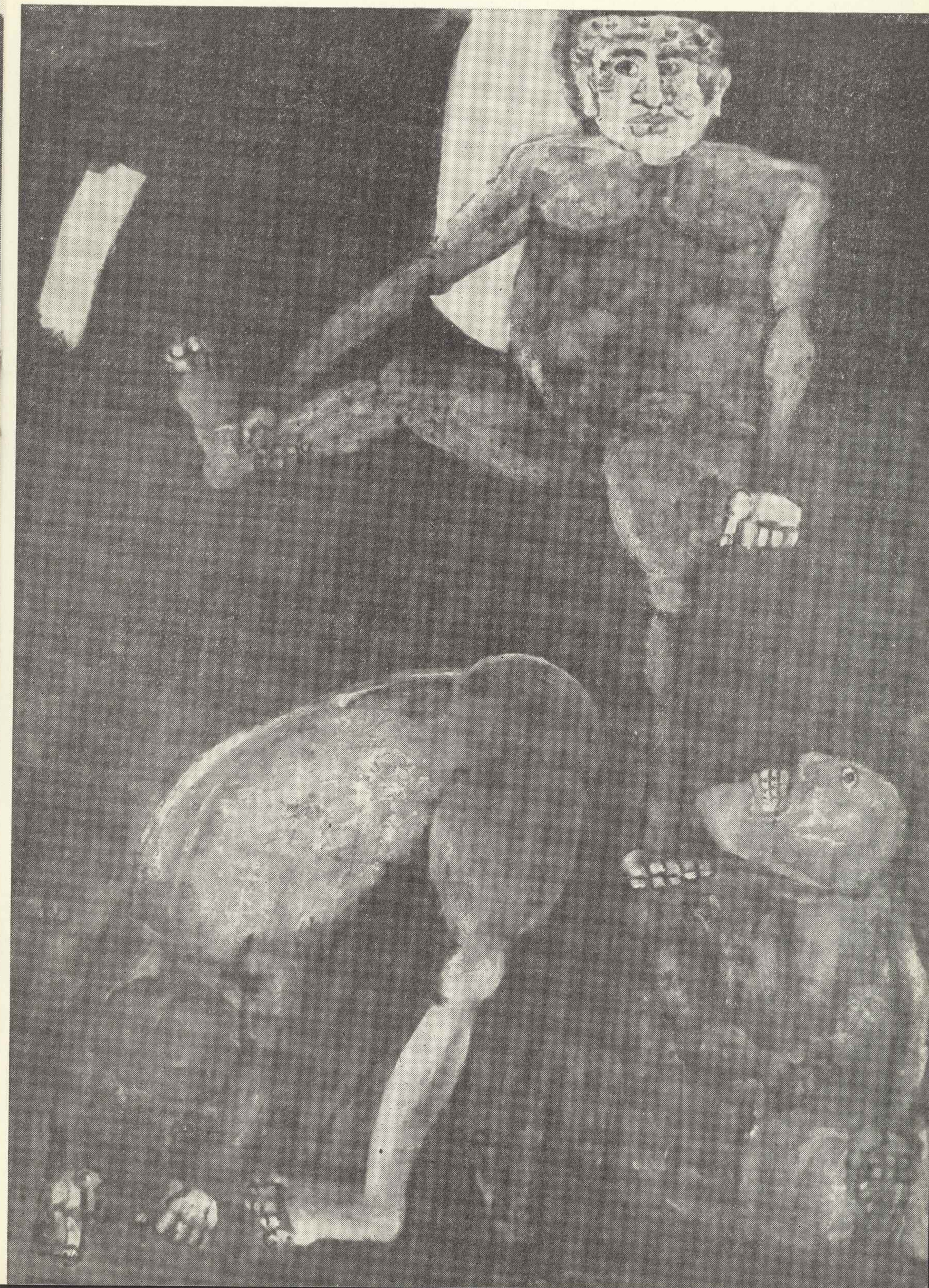

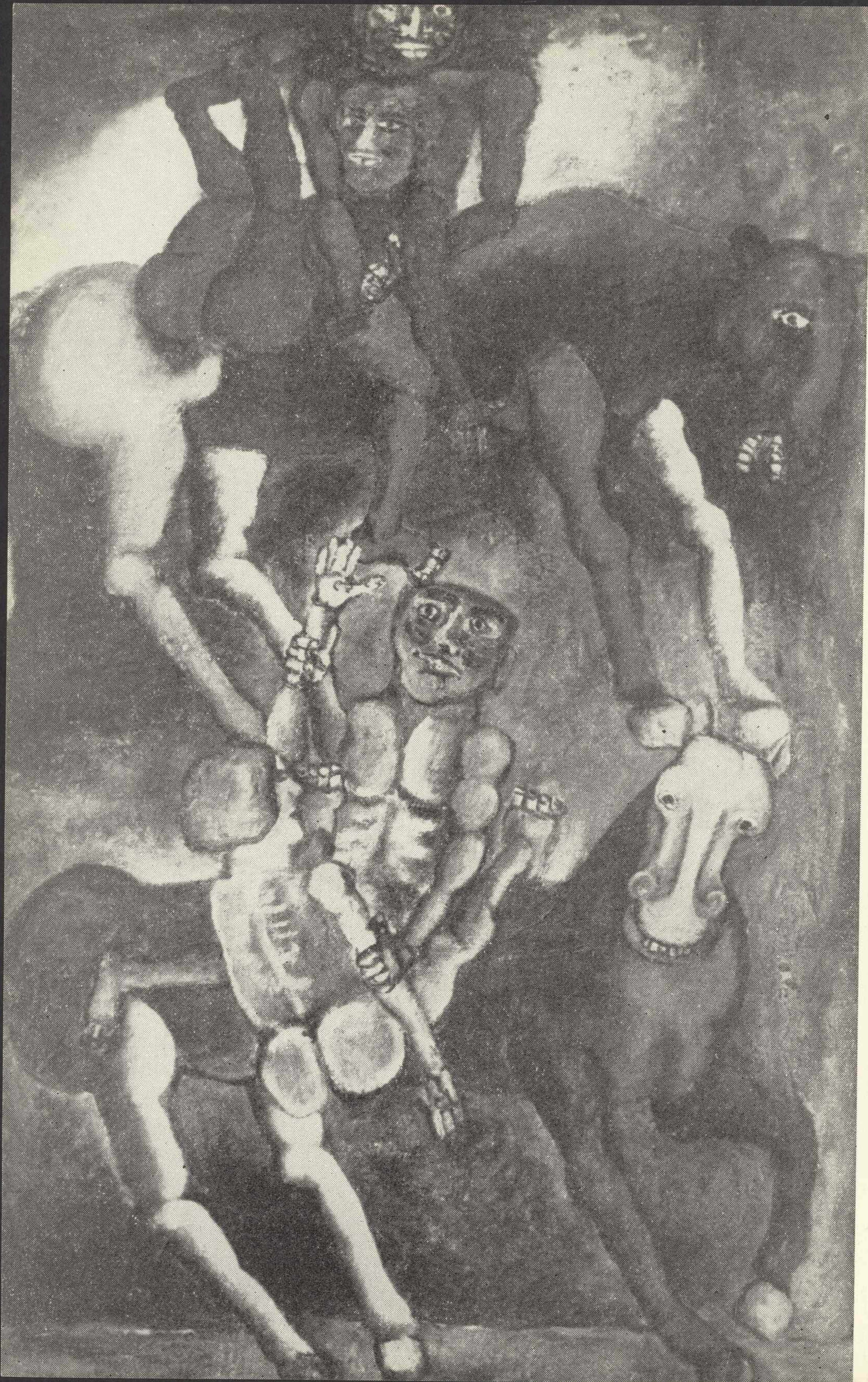
Ludzie

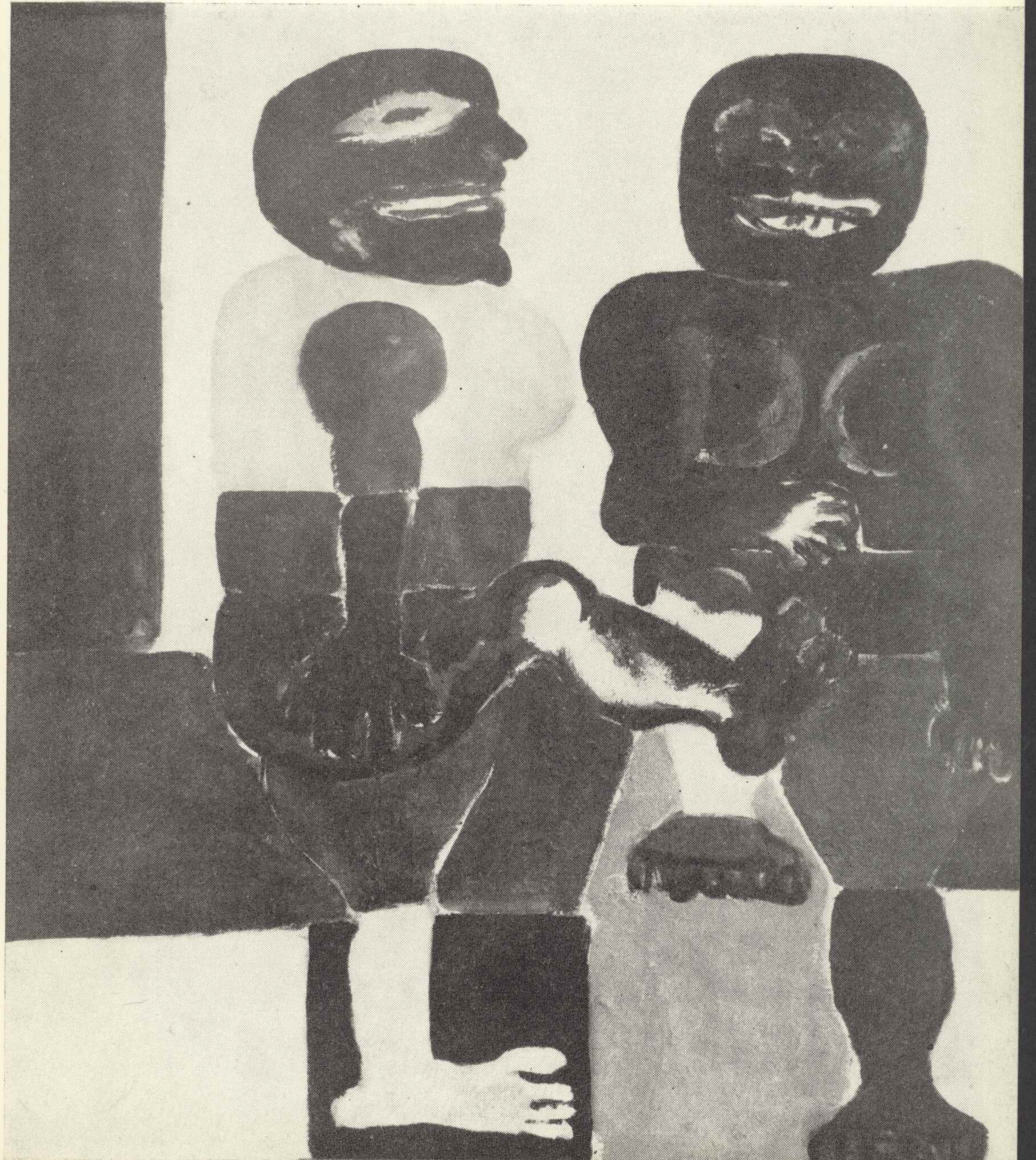
Dedykacja

Porwanie Sabineek 2

Osoby — 2

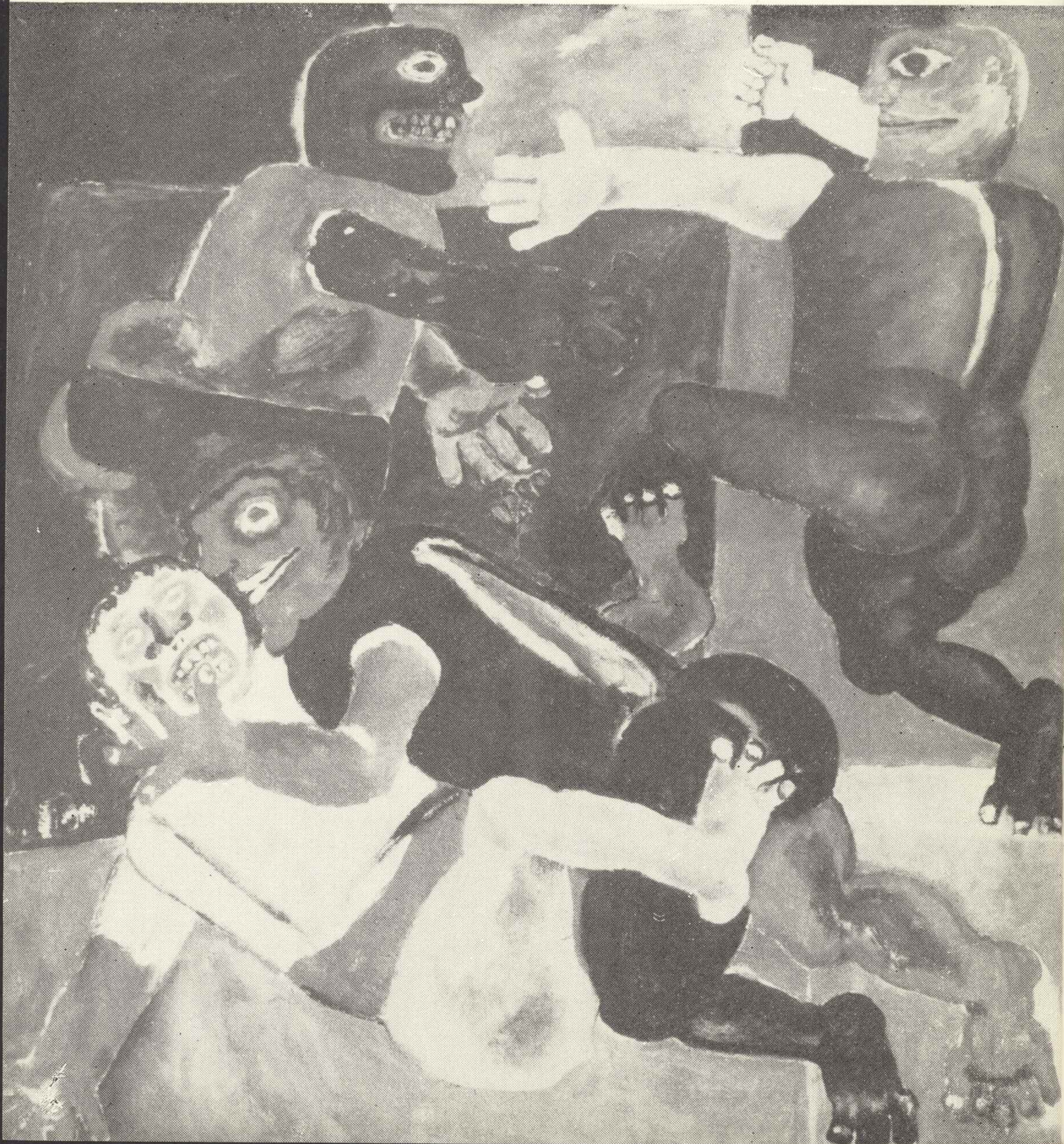
Dwie osoby 2

Gra 2

Walka

Walka — 2

Zielony koń

SPIS PRAC

1. Cyrk z papugą, 1967, olej, 140×170
2. Corrida 2, 1967, technika mieszana, 195×115
3. Cyrk 5, 1967, technika mieszana, 135×150
4. Adam i Ewa, 1967, olej, 120×140
5. Małżeństwo, 1967, technika mieszana, 100×120
6. Cyrk 7, 1967, technika mieszana, 135×155
7. Konie, 1968, technika mieszana, 135×120
8. Dea Ate, 1968, technika mieszana, 120×140
9. Kawalkada, 1968, technika mieszana, 175×115
10. Kurtyzany, 1968, technika mieszana, 80×100
11. Spotkanie z bykiem, 1968, technika mieszana, 145×120
12. Ludzie, 1969, technika mieszana, 130×140
13. Ludzie 9, 1969, technika mieszana, 100×150
14. Mitologia, 1970, technika mieszana, 125×95
15. Walka, 1970, technika mieszana, 165×116
16. Gra 2, 1970, technika mieszana, 135×155
17. Amazonka + 2, 1970, technika mieszana, 140×140
18. Gimnastyka, 1970, technika mieszana, 165×115
19. Porwanie Sabineek 2, 1970, technika mieszana, 135×85
20. Osoby — 1, 1970, olej, 100×120
21. Dwie osoby, 1970, olej, 115×135
22. Manekin, 1970, olej, 65×100
23. Różowy konik, 1970, olej, 60×80
24. Osoby — 2, 1970, olej, 110×90
25. Porwanie Sabinki, 1970, olej, 100×130
26. Dedykacja, 1970, olej, 120×135
27. Mitologia — 2, 1970, olej, 120×100
28. Akt czerwono-żółty, 1970, olej, 100×82
29. Walka — 2, 1970, olej, 130×140

30. Zielony koń, 1970, olej, 80×150
31. Dedykacja 2, 1971, technika mieszana, 135×135
32. Akt 1, 1971, olej, 100×82
33. Pocałunek, 1971, olej, 120×90
34. Osoby — 3, 1971, olej 120×90
35. Konie — 2, 1971, olej, 100×120
36. Amazonka +2 — 2, 1971, olej, 120×140
37. Osoby 4, 1971, olej, 82×100
38. Osoby 5, 1971, olej, 82×100
39. Akt 3, 1971, olej, 120×85
40. Ewa i Adam, 1971, olej, 120×100
41. Trzy gracje, 1971, olej, 120×100
42. Infernale, 1971, olej, 120×82
43. Bez tytułu, 1971, olej
44. Bez tytułu, 1971, olej
45. Bez tytułu, 1971, olej
46. Bez tytułu, 1971, olej

Rysunki

na okładce: Dwie osoby

Opracowanie graficzne katalogu:
Zenon JANUSZEWSKI
Redakcja katalogu:
Barbara MITSCHIN (CBWA)
Zdjęcia czarno-białe i barwne:
Pracownia Fotograficzna CBWA —
Wierstawa ROLKE
Redakcja techniczna:
Henryk MALKO (CBWA)

Cena zi 10,—
Nakład 700 egz.

